

Remissvar avseende regeringens pm "Förbättrade och förenklade villkor i arbetslöshetsförsäkringen" Ds 2008:77 A 2008/2898/AE

Sammanfattning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) noterar att förslagen innebär vissa förenklingar och förtydliganden.

IAF har emellertid vissa synpunkter på förslagen beträffande såväl lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) som lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). Synpunkterna gäller beträffande arbetslöshetsförsäkringen - medlemsvillkoret, huvudregeln beträffande regleringen av normalarbetstid och skyddsregeln. När det gäller lagen om arbetslöshetskassor gäller synpunkterna avdraget från arbetslöshetsavgiften, samt uttagande av finansierings- och arbetslöshetsavgift.

I övrigt har IAF inga invändningar mot förslagen.

5.1. Beräkning av medlemsvillkoret

IAF finner förslaget i 7 § andra stycket komplicerat. Ett retroaktivt medlemskap med förskjutning av medlemskapet bakåt i tiden månad för månad framstår som svårförenligt med allmänna föreningsrättsliga principer. Retroaktiviteten torde dessutom skapa såväl systemtekniska som administrativa komplikationer för kassornas del. Ett enklare sätt skulle kunna vara att ange att medlemsvillkoret anses uppfyllt med sex medlemsmånader under en period av tolv månader utan att förskjuta inträdestidpunkten bakåt i tiden.

5.2. Bestämmande av ramtid

Det föreslås att det införs en bestämmelse 15 a § som anger att ramtiden är de tolv månader som närmast föregått sökandens arbetslöshet. Förslaget anges inte medföra någon ändring i sak. IAF noterar dock en ändring i den föreslagna bestämmelsen innebärande att anmälningmånaden inte ingår i ramtiden oaktat att anmälningmånaden skulle kunna innehålla tillgodoräkningsbart arbete. IAF vill i detta sammanhang uppmärksamma regeringen på IAF:s föreskrift i 2 kap. 2 § IAFFS 2006:6, som reglerar utgångspunkten för beräkning av ramtid.

5.4. Normalarbetstid

5.4.1. Huvudregeln

När det gäller huvudregeln enligt 23 b § anges i andra stycket att det vid bestämmande av normalarbetstid ska förutom månader med minst 80 timmars förvärvsarbete även tid som ersatts med sjuklön eller ersättning från

Försäkringskassan vid tvist om sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön eller med ett antal angivna socialförsäkringsförmåner beaktas. IAF noterar att den som uppfyller arbetsvillkoret med den s.k. alternativregeln enligt 12 § 2 ALF inte omfattas av förslaget. Vidare noterar IAF att det inte framgår av lagtexten om förslaget omfattar även personer med varierad arbetstid s.k. timanställda och behovsanställda. IAF ifrågasätter vad som avses med ersatt tid. Frågan aktualiseras vid förlust av heltids- eller deltidanställning under sjukdom för denna grupp, dvs. vad händer med personer som inte har fast arbetstid och som förlorar sitt arbete under t.ex. sjukdom.

5.6.2. Dagsförtjänst

Underlaget för dagsförtjänst skall förutom förvärvsinkomst i vissa fall också beräknas på ersättning enligt vissa socialförsäkringsförmåner, vilka i sin tur reducerats till att motsvara en viss procentsats av en sökandes lön. Dagpenningen kommer därefter inledningsvis att lämnas med 80 procent av dagsförtjänsten. IAF noterar således att en person som varit sjuk på deltid kommer att få sin dagsförtjänst reducerad i två steg, först när det gäller socialförsäkringsförmånen och därefter när det gäller arbetslöshetsersättningen. Förslaget förutsätter att det finns ett väl utvecklat informationsutbyte mellan Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna. IAF anser att ett enklare förfarande när det gäller beräkning av dagsförtjänst i dessa fall skulle vara att utgå från anställningsavtalet. Detta skulle dessutom vara mer pedagogiskt begripligt, eftersom arbetslöshetsersättningen ska kompensera förlust av arbetad tid.

5.6.4. Ersättning efter deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar

Av förslaget till lagtext framgår att även personer som står i begrepp att lämna jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) respektive jobbgarantin för ungdomar (UGA) ska omfattas av 30 § ALF. Motivet till lagförslaget anges vara en anpassning till dagens hantering hos kassorna. IAF noterar att det visserligen inte framgår av lagtexten att prövningen och beviljande av ersättning ska ske då en person fortfarande kvarstår i någon av garantierna, men uttalandena i departementets pm anger att detta är möjligt. Det talas t.ex. både om prövning av arbetsvillkoret se s.65 och s.82 och om prövning av ersättningsvillkoren se s.97. IAF vill poängtera att ersättningsvillkoren avser de s.k. grundvillkoren enligt 9 § ALF. Dessa villkor kan dock inte anses uppfyllda så länge en sökande befinner sig i någon av garantierna, eftersom han eller hon då inte är öppet arbetslös och anmäld i föreskriven ordning hos den offentliga arbetsförmedlingen. En person som befinner sig i en garanti kan då oaktat att han eller hon uppfyllt arbetsvillkoret inom garantin inte beviljas en ersättningsperiod förrän personen lämnat garantin och därmed kan ställa sig till arbetsmarknadens förfogande i föreskriven ordning.

6.2. Avdrag från arbetslöshetsavgiften

Förslaget innebär att ett avdrag om 50 kronor ska göras från arbetslöshetsavgiften per medlem, som två månader före den månad avgiften avser inte var arbetslös enligt definitionen i 41 a §. Avdraget ska inte korrigeras retroaktivt. Arbetslöshetsavgiften kan inte bli lägre än noll kronor. För de kassor

som omfattas av begränsningsregeln om 300 kronor per icke-arbetslös medlem anges i förslaget att något avdrag inte kommer att göras.

Förslaget att inte korrigera avdraget på samma sätt som övriga medlemsuppgifter framstår som inkonsekvent och blir dessutom pedagogiskt svårt att förklara.

Medlemsuppgifterna korrigeras fortlöpande men inte avdraget.

Det skulle enligt IAF:s uppfattning vara enklare att införa ett generellt stoppdatum för såväl finansieringsavgiften, den förhöjda finansieringsavgiften som arbetslöshetsavgiften och avdraget. Med stoppdatum avser IAF sista datum för korrigerings av medlemsuppgifter till underlaget för korrigerings av finansieringsavgiften, den förhöjda medlemsavgiften, arbetslöshetsavgiften samt avdraget. Uppgifterna skulle därmed baseras på den information om medlemsuppgifterna som inkommit vid en viss tidpunkt.

6.3. Uttagande av finansierings- och arbetslöshetsavgift

Förslaget innebär att personer som ansöker om medlemskap under 2009 kommer att beviljas inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning genom att endast betala medlemsavgift för sex månader. Eftersom dessa personer kommer att omfattas av samma försäkringsskydd som medlemmar som fått betala för full medlemstid om tolv månader kan bestämmelsen uppfattas som stridande mot likhetsprincipen enligt de allmänna föreningsrättsliga principerna.

Övrigt

IAF vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på bestämmelsen om utträde i 40 § LAK. I bestämmelsen anges bl.a. att en medlems rätt att träda ut ur en arbetslöshetskassa inte får begränsas. Ordalydelsen anger således att utträdet skall beviljas från den tidpunkt som medlemmen begär i sin ansökan. Detta medför dock en risk för glapp i medlemsperioden för den som begär utträde i mitten av en månad. IAF föreslår därför att det i bestämmelsen tydliggörs genom ett tillägg som innebär att utträde beviljas från den sista dagen i den månad ansökan om utträdet gjordes. Detta skulle skapa tydlighet för såväl de rättstillämpande organen som för enskilda samt eliminerar risken för att medlem kan få ett brutet medlemskap.

I detta ärende har Anne-Marie Qvarfort beslutat. Carina Karlsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Håkan Nordström, Carina Wiksholm och Uno Ströberg deltagit.

Anne-Marie Qvarfort

Carina Karlsson